

מדריך מפורט: מצגת "חיות מופלאות והתאמה לסביבה"

עבור גלאי גן טרום-חובה – חובה

זהו מדריך להורה המתנדב, שקופית אחר שקופית, להעברת המצגת לילדי הגן. המטרה היא להמחיש את הרעיון של התאמה לסביבה בצורה חווייתית ומהנה.

שקופית 1: שער - "חיות מופלאות"

- מה רואים: קולאז' של חיות שונות (ג'ירפה, דב קוטב, תוכי, דג וכו').
- מה אומרים (פתיחה): "שלום לכולם, בלשי טבע צעירים! היום נצא למסע מופלא. תראו כמה חיות שונות יש בעולם! יש להן צבעים שונים, גדלים שונים וצורות שונות. למה לדעתכם הן כל כך שונות זו מזו? (נותנים לילדים להציע רעיונות). בואו נגלה ביחד!"

- דגש (מופיע גם במדריך):

אם אחת התשובות נוגעת לכך שאלוהים יצר אותן כך, התשובה היא:

"זו תשובה יפה מאוד, והרבה אנשים בעולם מאמינים בכך באמת. אבל חשוב לדעת – אמונה היא לא דבר שניתן לבדוק או להוכיח. היא שייכת לעולם של רגשות ותחושות פנימיות.

המדע, לעומת זאת, עוסק רק במה שאפשר לבדוק, למדוד, ולוודא שחוזר על עצמו שוב ושוב בטבע. לכן, כשאנחנו מדברים על איך התפתחו בעלי החיים, אנחנו משתמשים רק בהסברים מדעיים – כאלה שנבדקו והוכחו באמצעות תצפיות וניסויים ואבולוציה היא אחת העובדות שנבדקו ונמצאו נכונות שוב ושוב."

שקופית 2: "חיות שונות – בתים שונים"

- מה רואים: שלוש תמונות של סביבות חיים: מדבר חם, קוטב קר, ים עמוק.
- מה אומרים: "כי לכל חיה יש 'בית' מיוחד משלה! יש חיות שגרות בבית חם ויבש שנקרא מדבר (מצביעים על התמונה). יש חיות שגרות בבית קפוא ומושלג שנקרא קוטב (מצביעים). ויש חיות שגרות עמוק בתוך הים (מצביעים). לכל בית כזה קוראים 'סביבת חיים'."
- הערה: בשקופית זו יש כפתור לסרטון. אפשר ללחוץ עליו כדי להראות סרטון קצר וצבעוני על אבולוציה.

שקופית 3: "אופס... משהו פה התבלבל!"

- מה רואים: תמונה מצחיקה של דג יושב על ענף עץ.
- מה אומרים: "רגע... משהו פה מוזר... האם דג יכול לגור על עץ? (הילדים יצחקו ויגידו 'לא!'). למה לא? (כי הוא צריך מים, אין לו רגליים...). ומה יקרה אם ניקח דג קוטב למדבר החם? (יהיה לו חם מדי!). כל חיה מתאימה בדיוק לבית המיוחד שלה!"

שקופית 4: "כחח-הָעֵל שֶׁל הַגִּירָפָה"

- מה רואים: ג'ירפה אוכלת מעץ גבוה, עם דגש על הצוואר.
- מה אומרים: "כדי לחיות בבית שלהן, לחיות יש כוח-על" מיוחד! מה כח-העל של הג'ירפה? (נותנים לילדים לצעוק: 'צוואר ארוך!'). נכון! ולמה היא צריכה צוואר כל כך ארוך? (מכוונים אותם: 'כדי להגיע לעלים הטעמים שנמצאים גבוה-גבוה בעצים!').

שקופית 5: "כח-הָעֵל שֶׁל הַדָּג"

- מה רואים: דג ליצן שוחה במים, עם דגש על הסנפירים.
- מה אומרים: "ומה כח-העל של הדג? (נותנים לילדים לענות: 'סנפירים!'). נכון! ולמה הוא צריך סנפירים? (כדי לשחות מהר-מהר בתוך המים!)."

שקופית 6: "כח-העל של דב הקוטב"

- מה רואים: תמונה של דובת קוטב עם גורים.
- מה אומרים: "יש חיות שגרות באזורים קפואים! כח-העל שלהן זה הפרווה המדהימה שלהם שגם שומרת עליהם חמימים ונעימים בקור וגם עוזרת להם להתחבא מפני אויבים, כי הם לבנים כמו השלג!"

שקופית 7: "בואו נִשְׁחַק! מִשְׁחַק הַמִּקּוּרִים!"

- מה רואים: איור של מקורי ציפורים שונים.
- מה אומרים: "גם לציפורים יש כח-על – המקור שלהן! אבל למה לכל ציפור יש מקור בצורה אחרת? בואו נגלה במשחק!"

פעילות כיתתית 1: משחק המקורים (כ-10-15 דקות)

- מטרה: להמחיש שלכל צורת מקור (כלי) יש מזון ספציפי שהיא מותאמת לאסוף.
 - הכנה מראש:
1. "אוכל": מכינים 4 קערות עם סוגי "מזון" שונים:
 - קערה 1: גולות (מייצגות אגוזים קשים).
 - קערה 2: גומיות קטנות (מייצגות תולעים).
 - קערה 3: פסטה בצורת אורז או עדשים (מייצגות זרעים קטנים).
 - קערה 4: חתיכות ספוג קטנות צפות בקערת מים (מייצגות צמחי מים).
 2. "מקורים": מכינים 4 סוגי כלים:
 - אטבי כביסה (מקור לפיצוח).
 - פינצטות (מקור דק לאיסוף).
 - כפיות (מקור לגריפה).
 - כוסות פלסטיק קטנות (מקור גדול לסינון/איסוף מים).

● מהלך:

1. מחלקים את הכיתה ל-4 קבוצות ונותנים לכל קבוצה "מקור" מסוג אחד וכוס ריקה ("קיבה").
2. מציבים את קערות ה"אוכל" במרכז.
3. נותנים אות, ולכל קבוצה יש דקה לנסות לאסוף "אוכל" בעזרת ה"מקור" בלבד (אסור בידיים!) ולהעביר ל"קיבה" שלה.

- דיון בסיום: "בואו נראה! קבוצת האטבים, איזה אוכל הצלחתם לאסוף? (כנראה הגומיות). קבוצת הנפיות, מה אתם אספתם? (כנראה האורז/ספוגים). מה היה קורה אם קבוצת הפינצטות הייתה צריכה לאכול רק גולות? (הם היו נשארים רעבים!)."
- מסקנה: "בדיוק כמו במשחק, בטבע, לכל ציפור יש מקור שמתאים בדיוק לאוכל שיש בבית שלה!"

שקופית 8: "משחק ההסוּאָה - איפה החייה?"

- מה רואים: תמונה של עש מוסווה על גזע עץ.
- מה אומרים: "עכשיו, בואו נבדוק כמה אתם בלשי טבע טובים! בואו נשחק 'מחבואים של הטבע'! אני אראה לכם תמונה, ואתם צריכים לצעוק 'מצאתי!' כשאתם רואים את החיה שמסתתרת. מוכנים? מי מוצא את החיה בתמונה הזאת?"
- (נותנים לילדים לחפש ואז מצביעים על העש).

שקופית 9: "עוד אֶחָד... איפה החייה?"

- מה רואים: תמונה של חרק עלה ירוק.
- מה אומרים: "כל הכבוד! בואו ננסה עוד אחד... זה קצת יותר קשה... מי מוצא את החיה כאן?"
- (נותנים לילדים לחפש ומצביעים על חרק העלה). "למה היה קשה למצוא אותו? (כי הוא נראה בדיוק כמו עלה!)."

שקופית 10: "ועוד אחת! שמתי תמונות קלות הפעם, מוצאים?"

- מה רואים: תמונות של זיקיות אשר קבלו את צבע העץ!
- מה אומרים: זה אחד המוכרים! מזהים?
- נותנים להם לצעוק בשמחה כאשר הם מוצאים את הזיקיות ואומרים: הן אלופות בהסוואה, כאן שמנו תמונות שקל למצא אותם, אבל בטבע הם כאילו ממש נהפכים לחלק מהסביבה שלהם וקשה מאד לראות אותם כשהם לא זזים!

שקופית 11 "אחרון! איפה החייה?"

- מה רואים: תמונה של נמר מוסווה בסבך וינשוף בתוך העץ!
- מה אומרים: "זה האחרון והכי קשה! מוכנים? חפשו טוב-טוב... איפה החייה?"
- (נותנים לילדים לחפש ומצביעים על הנמר בצד ימין ועל הינשוף שבצד שמאל). "וואו, כל הכבוד למי שמצא! החיות האלה אלופות בהסוואה! כח־העל הזה עוזר להן להתחבא מחיות שרוצות לטרוף אותן, או להתגנב בשקט ולארוב לאוכל שלהן."

שקופית 12: סיכום - "כָּל הַכְּבוֹד, בְּלִשִּׁי טֵבַע!"

- מה רואים: איור של ילדים חוקרי טבע.
- מה אומרים: "אז מה גילינו היום, בלשי טבע צעירים? גילינו סוד גדול: לכל חיה יש בית מיוחד משלה, ולכל חיה יש כלי-על מיוחד – כמו צוואר ארוך, סנפירים, או צבע מסתתר – שעוזר לה לחיות הכי טוב בבית שלה! לזה קוראים התאמה."

שקופית 13: "שאלות?"

- מה רואים: טקסט "שאלות?".
- מה אומרים: "למישהו יש עוד שאלות על חיות מופלאות וכוחות־העל שלהן?"
- (נותנים זמן לשאלות ותשובות).